

BOSNIA AND HERZEGOVINA
Ministry of Communication and Transport
Directorate of Civil Aviation

Događaj:	Gubitak veza
Datum, vrijeme i mjesto događaja:	13.12.2021. godine, 09:15, JPAKL
Učesnici u događaju i njihovo stanje:	
Opis događaja:	<p>Podnosilac izvještaja je naveo:</p> <p>Dana 13.12.2021. godine primjećeno je da je došlo do pada MFC veza, internet (CADAS) i vanjskih linija u JPAKL. Odmah je obavješten odjel tehnike JPAKL-a od strane kontrolora letenja na dužnosti ali su već znali za problem s obzirom da je došlo do aktiviranja alarma vezanih za neispravnost. U 1020 tehnika je obavjestila kontrolora na dužnosti, da su dobili informaciju da je došlo do pada lokalne centrale BHTELECOM-a usljed nestanka električne energije, te da nisu mogli dati okvirno vrijeme kada će kvar biti otklonjen. Sve susjedne jedinice su obavještene putem rezervnog mobilnog telefona o kvaru i navedeno im je da to jedini vid komunikacije trenutno sa JPAKL-om. Objavljen je i NOTAM vezan za navedeni kvar, a s obzirom da nije bilo problema sa operativnim frekvencijama nije došlo do zatvaranja ATSa. U 1226 tehnika obavjestila da su veze ponovo u funkciji, što je nakon provjere sa naše strane i potvrđeno. Dodatna informacija je da u vrijeme kvara nije bilo saobraćaja u prostoru nadležnosti JPAKL-a, te da od otvaranja ATSa nije bilo snadbjevanja električne energije redovnim putem nego preko agregata.</p>
Opis postupaka učesnika u događaju:	
Okolnosti pod kojima se događaj desio:	

<p>Preduzete mjere:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Vazduhoplovni subjekt s kojim je događaj u vezi; 2. Organizacione jedinice BHDCA. 	<p>1. Sprovedena je istraga ovog događaja.</p> <p>Zaključci:</p> <p>-Dana 13.12.2021. godine u kontrolor letenja JPAKL-a na dužnosti primijetio je, da je došlo do pada MFC veza, internet (CADAS) i vanjskih linija u JPAKL-u.</p> <p>-Kontrolor letenja JPAKL-a je obavjestio Odsjek za vazduhoplovnu tehniku JPAKL-a, međutim i isti su bili upoznati sa problemom s obzirom na to da je došlo do aktiviranja alarma vezanih za neispravnosti.</p> <p>-Odsjek za vazduhoplovnu tehniku JPAKL-a od osoblja BH Telekom-a dobija informaciju, da je u pitanju generalni prekid i da se trenutno radi na otklanjanju istog.</p> <p>-Odsjek za vazduhoplovnu tehniku JPAKL-a svim službama na tornju JPAKL-a, kao i COM BiH prijavljuje prekid svih veza.</p> <p>-Za vrijeme pada veza nije bilo redovnih niti vanrednih letačkih operacija.</p> <p>-Navedeni bezbjednosni događaj imao je za rezultat gubitak pristupa AMHS/AFTN i EAD sistemima, kao i potpuni gubitak telefonskih linija i internet veza.</p>
---	--

<p>Preduzete mjere:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Vazduhoplovni subjekt s kojim je događaj u vezi; 2. Organizacione jedinice BHDCA. 	<p>-ARO JPAKL-a nije bio u mogućnosti da ima uvid u stanje aktivnih planova letenja, niti da vrši manipulaciju istih (AMHS/AFTN), niti da pristupi pregledu aktivnih NOTAM objava i digitalnim vazduhoplovnim publikacijama (EAD).</p> <p>-S obzirom na to, da telefonske i internet veze nisu bile u funkciji, ARO JPAKL-a nije imao mogućnost vršenja koordinacije s drugim ARO uredima, FIC i NOF službama.</p> <p>-Osoblje ARO JPAKL-a nakon što je utvrđeno da je došlo do pada veze, te da iste neće biti osposobljene u dogledno vrijeme, na zahtjev i uz koordinaciju s kontrolorom letenja na poziciji šefa smjene, pokušalo se putem mobilnog uređaja stupiti u kontakt s NOF uredom, u cilju objave NOTAM-a koji će upućivati na gubitak veza.</p> <p>-Nakon dogovora sa šefom NOF ureda, zahtjev za NOTAM je usmenim putem prenesen osoblju NOF ureda, te je NOTAM nedugo nakon toga pušten na snagu.</p> <p>-Nekih sat vremena nakon objave NOTAM-a, sve veze su bile stavljene u normalnu upotrebu.</p> <p>-Dana 13.12.2021. godine u 12:34 povučen NOTAM.</p> <p>-Navedeni bezbjednosni događaj je imao uticaj na rad Odsjeka za vazduhoplovnu meteorologiju JPAKL-a, tako da dežurni osmatrač nije mogao slati meteorološke izvještaje u međunarodnu razmjenu.</p> <p>-Dežurni osmatrač za vrijeme trajanja navedenog bezbjednosnog događaja je postupio u skladu s dokumentom "Plan mjera i postupaka za nepredviđene situacije".</p>
---	--

<p>Preduzete mjere:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Vazduhoplovni subjekt s kojim je događaj u vezi; 2. Organizacione jedinice BHDCA. 	<p>-Kontrolor letenja JPAKL-a na dužnosti potvrdio da nije bilo umora, s obzirom da su se poštovale pauze u skladu s Pravilnikom o radu. Takođe, nije bilo dodatnog stresa jer u vrijeme prekida veza nije bilo aktivnog saobraćaja, kako je navedeno i u izvještaju.</p> <p>-Za vrijeme trajanja ovog događaja, zaključuje se da je osoblje ARO ureda JPAKL-a postupilo u skladu s relevantnim dokumentima.</p> <p>-Za vrijeme trajanja ovog događaja, zaključuje se da je osoblje Odsjeka kontrole letenja JPAKL-a postupilo u skladu s relevantnim dokumentima.</p> <p>-Za vrijeme trajanja ovog događaja, zaključuje se da je osoblje Odsjeka za vazduhoplovnu meteorologiju JPAKL-a postupilo u skladu s dokumentom "Plan mjera i postupaka za nepredviđene situacije" – 4. Opšte o nepredviđenim situacijama na MET tehničkim sistemima.</p> <p>-Za vrijeme trajanja ovog događaja, zaključuje se da je osoblje Odsjeka za vazduhoplovnu tehniku JPAKL-a postupilo u skladu s dokumentom "Uputstvo o koordinaciji između COM BiH i BHACC, BHMET, FIS i BHRCC, BH NOF, AIS BiH i JPAKL-ova" 6 Koordinacija između službi.</p> <p>2. Stručna lica SMD-a su izvršila analizu ovog događaja.</p>
---	--

Indeks procjene rizika i razlog: (Vidjeti Prilog 2, 3. i 6 ovog Uputstva)	3D prema ICAO metodologiji Ovaj događaj predstavlja manji incident, koji je prouzrokovao određenje smetnje u radu JPAKL-a. Što se frekvencije dešavanja tiče, ovakva vrsta događaja nije mnogo vjerovatna da će se desiti ali postoji mogućnost.
Prijedlog mjera prevencije: (Bezbjednosne preporuke)	BHANSА treba da distribuira Konačni izvještaj o sprovedenoj istrazi događaja svim Odsjecima JPAKL-a, kako bi isti poslužio kao primjer dobrog postupanja u vanrednoj situaciji. Potrebno je da BHANSА ovaj događaj prezentuje prilikom naredne obuke kontrolora letenja JPAKL-a.
Prijedlog drugih mjera:	
Da li je potrebno dalje ispitivanje događaja: DA/NE (dati obrazloženje)	
Potpis imenovanog lica koje je radilo na obradi i analizi događaja i datum: (Ako na obradi i analizi radi više imenovanih lica)	Ilija Savatić,
Potpis rukovodioca Odjeljenja i datum:	Marinko Šimunović,